

ТУПМАЛЛИ

МАНАН ҶАЛТАР ТҮПЕРЕ!

Асилу	3
Ўуркунне туйанмасть-и сире?	4
Манан ҷалтар тўпере!	5
Тавтапу	—
Тавсси кўрхи кўрекене!	6
Суйлавра	7
1946 җулхи Мускавра	8
Ўентеру	12
Шинель	15

КЎВЉЕНМЕН ЮРЌСЕМ

«Шупашкара җитсе пырусан...»	17
«Чечек җуратче җуркунне...»	—
«Мёскер ,мёскер эс ман куран...»	18
«Ах, эп курсаттам майшар ку»	—
«Аталган тухать җур уйах...»	19
«Курсам, мёнле илемле Атал!...»	—
«Шупашкар җакисем җескере...»	20
«Чёкеҗсем җулте вёсесё»	—
«Палтара шаналак карна...»	21
«Шур-шур Шупашкар...»	22
«Шупашкарта пур пёр йамра...»	—
«Катрала на пусларе Атал...»	23

ЛАТВИРЕ ҶЫРНИСЕМ

1. Тахсанхи таван	24
2. Пулаҗсем	—
3. Тунсах	25
4. Пакшасем	—
5. Мёнле-ши?	26
6. Ёмет	—
7. Сара җав	27

8. Хуракашсем	—
9. Лайлану	28
10. Шанкарчасем	—
11. Рак хуранĕ	30
12. Турпас	—

СИКТЁРМЕ

Ялама	32
Несĕл	33
Ятсем	34
Сиктёрме	35
Питтăпай сĕремĕ	37
Ёнчĕ	40
Кун йёрки	41
Чĕпсем	42
Пултăрахчĕ телее	—
«Тики-тики»	43
Ўллахи каç	—
Сăпка юрри	45
Таватă хурăн	46
Вĕрентекен	—
Ăмăртăва	49
Хĕллехи ир	51
Кушак	52
Сăлпăран	—
Тĕтĕм	54
Ар ташши	55
Мунча сĕмми	—
Вак хĕрринче	56
Ёмĕрхи	—
Хĕр	57
Хĕр юрри	—
Вăтăр пĕрремĕш суркунне	58
Сывă тăр, хĕвел!	61
Лашасем	—
Сывпуллашу	63

«ЧЁРЕ ЮРРИ» кĕнекерен (1952)

И.В. Сталина	64
Халăхсен Ашпĕне	65
Ўмăксен маршĕ	66
Студентсен асату юрри	—
Пурлăх юрри	67
Мухтав юрри	68
Тăван сĕршыв (Лебедев-Кумач кĕввипе)	69
Кĕреке юрри	70

Эпир Россияйра пурнатпър	71
Эп — Советлă Союз гражданинѐ	—
Миршѐн!	72
Пултър мир!	73
Мир юрри	74
Тинѐсрен тинѐсе	75
Репродуктор умѐнче	77
Урама тухар хаваслăн	—
Чарар!	79
Ѕак кунсенче	82
А.А. Жданова ая́нса	84
Никос Белоянниспа ун тусѐсем ҫинчен	85
Колонлă залра аса илни	86
Николай Тихонов	87
Сулейман Стальский	88
Поль Робсон	—
Джамбул	89
Константин Иванова	—
Пирѐн Ҫеҫпѐл Мишши	91
О.И. Ырсе́ме	92
Художнике	93
Скульптора	95
Бакен	—
Хѐвел ури	96
Тăван уй-хир	—
Халăх чунѐ	97
Салам	—
Атăл куҫѐ	98

«КУН-ЅУЛ ТЎПИНЧЕН» кѐнекерен (1958)

Ѕурри	99
Тав курки	101
Эпѐ — халăх	102
Ленин	103
Ноябрѐн 7-мѐшѐ	104
Ырă кăмăллă тус, сасă пар, алă пус!	105
Ѕѐр юлташѐ ҫаврăнать	107
Ленин ҫулѐпе	108
Пултару	110
Тутарстана салам!	111
Нарспи юрăҫине	113
Ѕѐртме	114
Кун-ҫул тўпинчен	115
Тăван Шупашкар	116
Испан ҫынни юрлать	117
Н.Я. Бичурина (Иакинфа)	—
Ѕурхи	118

Юррăм Украинăна	119
Çамрăксем, малалла, сўлелле!	120
Çамрăксен юрри	121
Пуш уйăхĕн вёсёненче	—
Тезаврус лингве чувашорум	123
Поэзи пулсан... ..	—
Халăх савăсĕн уявне	124
Суйлавсăсем умёненче	126
«Тусăмсем! Хисеплё ватă...»	127
«Сёрём-шывăмсăр мён пулăп?..»	128

«ЛИРИКА» кёнекерен (1962)

Халăхăма	131
Аппа	132
Савнă сёр, Чăваш сёршывё	133
Вырăс халăхне	134
Ывăс тăпри	135
Митта Васлейне асăнса	136
Сёрле	138
Альпăрт Канаша	139
Ватă юрăс, тав сана!	140
Тав юрри	141
Атăл хёрринчи юман	142
Хавхалану	143
Сул юппинче	—
Салам сонечё	144
Ян Амос Коменский	—
Хура Хуракаш	145

«АСЛĀ ЧЁРЕ» кёнекерен (1963)

Мухтав савви	150
Аврора	151
Ача-пăча хўттишён	152
Пёр тан тапассё чёресем	—
Пёр шиксёр пуранăс тавар!	153
Тёнчемёр, саван!	154
Кёреке юрри	155
Эп пултăм аслă пухура	—
Разлив аса килет	158

ЧЁРЕМ, МЁН ПУЛЧЁ-ШИ САНА?

Кўлешў	159
А. Атрее	—
Аркадий Гайдар патёнче	160
«Ман сук юратнă вăхăтам...»	—

Танго	161
Элексе	162
«Саплах усратап ашабра...»	163
«Сумар хыссан мак семсе...»	—
«Шакка, шакка, улатакка!..»	164
«Тамалана хырлах шап...»	—
«Сар сурта пек сара кукерчен...»	165
«Саврака усланкара...»	—
«Ылтан хайяр» пляже...»	166
«Чёрем, мён пулчё-ши сана?...»	—
Сёршив мухтавё	167
«Шухаша кайса ларать...»	—
Эпир пулна, пур, пулатпар!	—
Лайах!	169

КЕЛЧЕЧЕК СЁРШЫВЁН ЙАЛ КУЛЛИ

Авалхи хуранташсем	171
Георги Димитрова пукашаль	172
Никола Вапцаров	173
Вазов чёри	175
«Большевик» утрав	—
Поэзи кунё	176
Калофер — Муркаш	177
Вёс, вёс, кукук!	178
Траки тўремён пёр сәнё	179
Палхарла пуç суллаве	180
«Лиляна»	—
Пловдив	181
Нарспи палхар килне кёрет	182
Бай Николай	183
Кёнекере	185
«Ылтан хайяр»	186
Варна юрри	187
Ман харахам	—
Ёнчё	188
Сыва пул, Болгари!	—

КАВКАЗ САВВИСЕМ

Ман килес... ..	190
Кабардин колхозёнци уяв	191
Темрюк Марии	193
Ту качаки путекё	—
Кайсын Кулиев патёнче	195
Сурсёр Осетире	196
Фатима	200
Казбек	201

Алып туйиллѣ сын	202
Тамара керменѣ умѣнче	203
Пасанаурири ула сѹри	204
Пулкалатъ сак пурнаѣсра... ..	206
Ѕакѣр, чѣкѣт та эрех	207
Савна шыв-шур Хура тинѣс	208
Мтацминда сѣнче	—
Мингрел сѹлѣсем	209
«Музей, такаман сѣн-сѣпачѣ...»	210
«Чѣлхене эп тунсѣхларѣм...»	—
Пѣлтѣм эп: эсѣ сѹк тѣнчере... ..	211
Касхи Тбилисире	212
Мѣйрака	213
Грузие	215
Караванѣн сѹлѣ вѣрѣм	216

РУМЫНИРИ МАЙ

Ѕшѣ салампа	219
Унген	—
«Амбасадор»	220
Пелѣш	221
Пелешор	222
Най	223
Лѣнѣ Куку патѣнче	224
Тѣлпулу	225
Нарцисс усланкинче	226
Чѣваш хѣрѣ Тамара	228
Таминѣ	—
Овидий Назона	230
Даниѣла-Ванда	232
Даниѣла-Вандѣна сѣпка юрри	—
Тѣп-тѣрѣс сѣмах	233
Мария Бануш	234
Лѣ реведерѣ!	—

ПѢЛХАР ЯРѢМѢНЧЕН

Талисман	236
Ламара	237
Копрившица	239
Ясная Поляна	—
Ропотама	240
Созополь каччисем	241
Блага Димитровѣна	242
Ѕилсунатѣма	243

ХУШКА ХУМСЕМ

«Хуракашсем какаласа иртеççе...»	244
«Нумай çёре çитсе паратап сасă...»	245
«Эп хамăр Атăл хёрринче вилеçшён...»	—
«Шаккатъ юлташăн чăвашла машинё...»	246
«Тинкеререх пăхатап тинёс...»	—
«Асра пёр юрă янăратъ ку чух...»	247
«Эп пурнăçран кётместёп канăç...»	248
«Хашăлтата пуçларё тинёс...»	—
«Инçе çула пуçтарăнатăп...»	249
«Алран кайми аки-сухи...»	250
«Нумайранпа кунта пулманччё...»	251
«Нимене! Нимене!...»	—
«Пăхатап ёмёрсен тёпне...»	253
«Хушка хум... Эп курап апа куçан...»	—
«Эп — сирёммёш ёмёр сынни...»	254
«Кашлаççё хёп-хёрлё хырсем...»	255
«Куратап кантăкран Кипек пыратъ...»	256
«Хăш чух сыраççё е пулсёççё...»	257
«Эп шухăшлап ун çинчен...»	—
«Пёлтём эпё малтанах...»	—
«Чăтаймарё те пуль, тўсеймерё те пулё...»	258
«Таванăмçам, сўмри сунатăм...»	259
«Янтарлă Латви! Тепёр хут...»	—

ИНÇЕ ВЁÇЕВ

Малтанхи саврăм	261
Тапрантатпăр	—
Йыш	262
«Унăн ик мăшăр сунат!»	265
Прага — Лондон	266
Ариэль	268
Этем асне шанатăп	270
Стюардесса Ярмила	272
Океан, океан...	273
Аятла Атлантика, сўлте Блок, романтика	276
Виçё каччă	277
Автан	278
Пуçламăш сăмахсем	279
Уçă	280
Тёп шухăш	281
Икё аллан ик пўрни	282
Испан чёлхи урокё	283
Николас Гильён патёнче	284
«Интернационал»	285
Ларсах ташлаççё	286

Эрнест Хемингуэй	287
Ўулпус	288
Ўул майъан	289
Кунти уйъах	291
Пляйа Хирон	—
Сороа	292
Крокодилсем	293
Тропикана	295
Ўилсунатама	297
Ўыру	299
Прада урамри тълпулу	—
Гайдар хурайнен тупсамъ	300
Ольгита	301
Кураймарам сана, Фидель!	303
«Онсси» мён тени пулатъ?	—
Кайранхи савра	305
Юлашки	306

ЙЫХРАВЎА

Ленин	308
Късалхи кёрекерен	309
Пирён аслъ самана	311
Салтак сâмахъ	312
Йыхравъа	313
Ўёнъ Ўул — сёнъ юрâ	315

ЎЕРШЫВЪАМЪАМ, ЧЪАВЪАШ ЎЕРШЫВЪЕ!

Ўершывамъам, Чавашъершывъе!	318
Таван чълхе	319
А.В. Кугушева депутатпа калашни	320
Уйъахпи	326
Йамъксене	329
Йыхрав	332
Шелепи	—
Амиш	334
Ўилсунат	336
Космонавт амашъ	—
Йёкел	337
«Эп Форнарина теттёмччъ ана...»	—
«...Ўук! Килъшеймъеп ёмёрне!..»	338
Рикша	—
Тâпра	339
Телейлъ съл	341
Върманга	—
Куккук	342
«Чире-чъре сёнтертём-ха тепре...»	—

Хура кураксем	343
Савса кётетпёр	—
Инҗетри чаваша	346
«Чаваш сәмахә — пирә чән җәл куҗә...»	347
Ыран пуласси	—
«Атәла алтәрпа айтарайман!..»	348
Тавайяр-ха пёрле ларса шутлар	—

ЮХМА ТӘРХӘНЧЕ

Патәрyel паттәрәсем	350
Митта патәнче	351
Ытарайми тәван чөлхе	352
Җул җинче	353
«Авангард»	354
Тантәш	355
«Аслисем»	357

ПОЭЗИ СИПЛӘ ҖИЛӘ

Поэзи сиплә җилә	360
Ян Судрабкална	363
Вәтәр пиләк сұлтан	367
Назәм Хикмете	369
Поэт суранәсем	371
Максим Рыльские	373
«Поэзи вәл — уйрам патшаләх...»	375
Савәш курки	—
Павло Тычинәна	376
Муса Джалиле I	378
Муса Джалиле II	380
Тукай хурәнә	382
«Вуншар сұлпа шутлатпәр өмөре...»	383

ВӘХӘТ ТУЙӘМӘ

Шупашкар	384
Пуләҗәсем	385
Юрату җыранә	—
Романс	386
Кунга пурнаҗә поэтсем	387
Маргарита юрри	—
«Роигоуи? — тесе ыйтатъ пөри...»	388
Пөрер тәл пулнисем	—
Кипарис	389
Сарачай юрри	390
Җак кун	—
Аслә сұлпа	391

Халӑх саккунӗн кунне	393
Салам, Мускав!	—
Лавра умӗнчи шухӑшсем	394
Юррӑмӑр Сталина	396
Ҫамрӑксемпе «Ҫамрӑк большевика»	—
Туҫа	397
Пысӑк вырӑн ҫинчен пӗчӗк сӑвӑ	398
Кӗнеке ҫине ҫырни	—
Тусӑма	—
Тӑрнаккай е Тӑрбалдай... ..	399
Юрлар!	402
Таван сасӑсен кӑмӑлне	403
Каҫармастӑр	404
Аслӑ парти, тав сана!	—
«Кӗркунне утать. Уттарӑр...»	405
Ҫутаттар халӑха ҫутту!	—
«Хам суралнӑ Тутарстан!...»	406
Килчӗ ырӑ ҫуркунне	407
Ҫӗлтен ҫӗле, малтан мала!	413
Туслӑх пӗлӗчӗ айӗнче	414
Мушайра	415
М.Я. Сироткин 50 ҫулне	417
Хура ҫӑкӑр	418
Ҫеҫпӗл Мишшине	419
В.И. Краснов-Аслине	—
П.Н. Осипова	420
Геннадии Волкова	—
Салам	421
Вӑхӑт туйӑмӗ	—
Пухура ҫапла тӑвасчӗ	422
Ҫӑлтӑрлӑ ҫулпа	425
Варкки Касак	428
Салам «Восхода»	429
«Капкӑнӑмӑра»	430
Илпек Микулайне	431
«Ҫамрӑксен хаҫачӗ...»	432
«Ыр-рлӑх!»	—
Пысӑккипе пӗчӗкки	433
Эп — чӑваш ачи	435
«Эп — Петӑр Хусанкай. Чӑваш...»	436
Пурӑнать-ха, пурӑнать... ..	439
Влас Паймена	441
Кипарис	442
Ҫерси	443
Ырӑ хыпар	444
Ӗмӗр чаплӑ	445
«Кашни ман сӑвӑм — юлашки пекех...»	446
Пӑчӑрлӑ Пашӗл	447

Савă! Савă!! Савă!!!	448
Ёмерў сан вăрăм пултăр	450
Ўркунне	454
Жизель	455
Хурама	456
«Вăхăтра хёвел кулать...»	457
Ўыру	—
Чёре	458
Мухтав сана, Чăваш театре!	459
Элкере	461
Ак сапла!	463
Тав савви	465
Г.Н. Волкова: хамăрăн гениллё Кение... ..	466
Эпир — чăваш сыравсисем	468
Мăшăр йăмра	469
Армстронг, илт мана	470
Пусламăш савра	471
«Ай-хай ир те пулать, каç та пулать...»	472
«Хуткупăс сасси ян ярать...»	—
«Вёсен кайăк пулса вёсесчё ман...»	—
«Кунсем кёскелесчё. Ўурла уйăхне...»	—
«Кун пек эпё вăрманта...»	473
«Тăм ўке пусларё, тăм...»	474
«Ўулсă тăкăнать...»	—
«Такам тăпри çинчи чул палăка...»	—
«Тăман, тăман... Тăван Пăлхарăм...»	475
«Тёрлёрених ас-хакал куртăм...»	—
«Хавартăм хёрёхе, алла...»	476
В.Г. Егоров профессора	—
Семен Илюкова	476
[Юлашки йёркесем]	477

КЁСКЕ СЌВЌСЕМ

Аптраман тавраш паракан канаш	478
Аптраман тавраш паракан канаш	479
Пёр драматурга	—
Ансăртран илтнё виçё каласу	—
Ўил хўри	480
«Гени» пўрни	—
Нарспиçсенчен пёрне	—
Асра тытар	481
Ўамхапа сёвем	—
Кёнекен ёç-пусё	—
Тутли, йўçси... ..	—
Килес поэт	—
Кун-сўл	—
Ўавăнпа	482

Ёспе вайя	—
Пысак ыраң е ?	—
Џитменлех синчен	—
Тёнёл	—
Тирпей	483
Салтавё	484
Шайписем саплалла	—
Ёсён куршанаке	—
Тёрёсленё чанлахсем	—
Репетилов Шупашкарта	485
Шикленмёп	—
Ялавина	—
Алакёр Ваплине	—
Џаваґа	—
Агитатор пулас текене	—
Џурмаккайсене	486
Чукмар парасчё аллине	—
Иванов хурешкине	—
Майшкёл	—
Яка ґамка	—
Мёнке кайак?	487
Шывлисенчен пёрне	—
Малкая	—
Пёлёшсем	—
Шёвёрёлчен	—
Сур!	488
Пёрле	—
«Ырёлла пёлни кирлех...»	—

АЧА-ПАЧА САВВИСЕМ

Варман юрлать	489
Ку мёскер? Курар, вуласа тухар	516
АНЛАНТАРУСЕМ	518